

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Granskningsytt-
rande

Diarienummer
401-6874-10

Sida
1(6)

2010-06-28

Samhällsbyggnadsenheten

Mehdi Vaziri

Arkitekt

0501-60 54 10

0703-61 54 10

mehdi.vaziri@lansstyrelsen.se

Tidaholms kommun

Miljö- och Byggnadsnämnden

522 83 TIDAHOLM

Utställt förslag till tematiskt tillägg till översiktsplan för vindbruk, Tidaholms kommun, Västra Götalands län

Utställningshandlingar daterade 15 april – 15 juni 2010

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 4 kap 9 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet är en del av översiktsplanen och skall därför fogas till planen då den antagits.

Sammanfattning

Allmänt vill Länsstyrelsen framhålla att vindbruksplanen håller en god kvalitet och är tydlig. Den tar upp viktiga aspekter både vad gäller energiomställningsfrågor, natur, kulturvärdena och gör tydliga ställningstaganden. Kartorna till prioriterade områden är tydliga och föredömliga.

En lokalisering av vindkraftverk till område 1A innebär att kärnområdet i och kring Dimbo kommer att påverkas av vindkraftverk både i söder och i norr.

Länsstyrelsen gör därför den bedömningen att risken för påtaglig skada på riksintresset inte kan uteslutas.

Ett mindre område i den sydöstra delen av område 1b överlappar med område av riksintresse för naturvård. Två mindre delar i västra delen av område 1c överlappar med område av riksintresse för naturvård.

Prövning får visa om påtaglig skada föreligger på riksintresseområdena för naturvård.

Tidaholms kommun berörs i den norra delen av Karlsborgs flygplats, anmält som riksintresse för totalförsvaret. Det innebär att hela området nr 2 bör utgå ur planen p.g.a. av flygsäkerhetsskäl.

Samma områden för vindkraftsetableringar redovisas i utställningshandling- en som i samrådshandlingen. Inom områdena 2 och 3 kommer Försvarsmak- ten att ha synpunkter om vindkraftprojekt blir aktuella. I texten på sid 43 och 45 finns inget nämnt om att samråd måste hållas med Försvarsmakten i tidigt skede eftersom det finns konflikter med totalförsvarets intressen inom områdena. Texten bör kompletteras med detta.

Gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap MB har iakttagits och Länssty- relsen bedömer att de inte kommer att överträdas till följd av planen.

c:\users\kikdi\appdata\local\microsoft\windows\temporary internet
files\content.outlook\77y8b0vi\lstgranskningsyttrande2010-06 tidaholm.docx

Postadress:
542 85 MARIESTAD

Besöksadress:
Hamngatan 1

Telefon/Fax:
0501-605000 (växel)
0501-60 5444 (fax)

Webbadress:
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

E-post:
Samby.vastragotaland@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner kan samordnas på ett lämpligt sätt. Bebyggelse enligt planen bedöms inte bli olämplig med hänsyn till boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser.

Det är angeläget att de fortsatta planeringsinsatser som föreslås verkligen påbörjas, så att riksdagens intentioner med plan- och bygglagen och miljöbalken samt de av riksdagen beslutade miljömålen kan uppnås.

Riksintressen

Kulturmiljö (3 kap 6§ MB)

Större delen av område 1A, 1B och en mindre del 1C är av riksintresse för kulturmiljövården: Kambrosilurområdet [R 100] (delen i Dimbo, Hångsdala, Kungslena, Ottravad, Suntak, Valstad, Varv och Östra Gerums socknar).

Området är enligt motiveringen till riksintresset: en kulturhistorisk region kring de västgötska platåbergen vars breda innehåll speglar väsentliga skeenden i landets agrara och förindustriella landsbygdshistoria från jordbrukande stenålderskulturer till 1700- och 1800 talets agrara revolution, och där gynnsamma naturgeografiska förhållanden bidragit till en landskapsutveckling av rent kontinentala mått, exempelvis ovanligt stora byar. Detta utgjorde också basen för en medeltida stadsbildning vars fortsatta utveckling präglades av järnvägens tillkomst. Området, som har sin tyngdpunkt på Falbygden, har mycket höga pedagogiska och vetenskapliga värden som genom landskapets öppenhet och speciella topografiska egenskaper tydligt kan avläsas.

Inom det berörda området är det främst nedanstående företeelser som utgör tydliga uttryck för riksintresset.

kontinuiteten i jordbruket från stenåldern till 1700- och 1800 talets agrara revolution (Området är det gånggriftstättaste i Tidaholm kommun, vidare har det tydliga drag av äldre bystruktur med samlad bybebyggelse kring kyrkan, åkern på avsatser ovan för byn och betesmark uppe på Gissebergets sluttningar samt ett bebyggelsemönster och odlingslandskap som bär tydlig prägel av laga skiftet)

landskapsutvecklingen av rent kontinentala mått med ovanligt stora byar, t ex Dimbo by med tillhörande järnåldersgravfält och Hångsdala med sin för Falbygden karaktäristiska låglänta placering i landskapet
det öppna odlingslandskapet (landskapet är till delar ännu indelat av stengärdsgårdar)

1A

Området har tillkommit i utställningshandlingen, har därför inte granskats under samrådstiden. Området ligger i allt väsentligt inom riksintresse för kulturmiljövård, där det berör det nordligaste avsnittet, omedelbart norr om Dimbo by. Från kulturmiljösynpunkt är området olämpligt med hänsyn till riksintresset och närheten till kärnområdet Dimbo-Ottravad, vars mycket höga värden kommer till uttryck inte minst genom det stora gravfältet i

Dimbo som är Västergötlands bästa exempel på ett höggravfält. Bebyggelsehistoriskt går både Dimbo och Ottravad tillbaka till förhistorisk tid och ett något mindre höggravfält finns även i Ottravad. Dimbo by har ett bebyggelsehistoriskt mycket intressant läge i förhållande till vägar och vattendrag. Bybilden är fortfarande relativt oförändrad och förhållandevis mycket bebyggelse ligger ännu kvar inne i byn. I både Dimbo och Ottravads byar har det funnits medeltida kyrkor; i Dimbo var det en rundkyrka.

En lokalisering av vindkraftverk till område 1A innebär att kärnområdet i och kring Dimbo kommer att påverkas av vindkraftverk både i söder och i norr. Att riksintresset "Kambrosiluområdet" är stort ger således inte kulturvärdena ökad tålighet oavsett lokalisering. I så fall skulle de värden som är beroende av det öppna odlingslandskapet, den fria, ostörda sikten, de långa utblickarna tämligen snabbt omintetgöras. Av den anledningen är det därför av stor vikt att kommande vindkraftverk inom "Kambrosiluområdet" koncentreras till ett fåtal platser med begränsad områdespåverkan. Område 1A är inte en sådan plats, varför risken för påtaglig skada på riksintresset ej kan uteslutas.

1C

Område 1C bör justeras i norra delen så att området startar först söder om riksintresse för kulturmiljövård enligt det förslag som Länsstyrelsen i samrådsskedet uttryckte.

Justeringen bör genomföras med hänsyn till Hångsdala by som utgör en viktig komponent i riksintresset för kulturmiljövård genom sin låglänta placering i landskapet. Att omge en låglänt by med vindkraftverk kommer att påverka upplevelsevärdet av landskapets öppenhet och topografiska former. Området kring Hångsdala är dessutom det gånggriftstättaste området i Tidaholms kommun och dessa monumentala fornlämningar har stora pedagogiska och vetenskapliga värden som bör beaktas i hög utsträckning.

Att placera verk i denna norra del innebär även uteslutande att prövning enligt KML (Kulturminneslagen) krävs.

Ett mindre område i den sydöstra delen av område 1b överlappar med område av riksintresse för naturvård. Två mindre delar i västra delen av område 1c överlappar med område av riksintresse för naturvård. Prövning får visa om påtaglig skada föreligger på riksintresse områden för naturvård.

Länsstyrelsen tar i detta skede inte ställning i frågan om riksintressena i ovanstående områden är tillgodosedda.

Ett principbeslut har tagits i Högkvarteret om att det ska svara fritt från vindkraftverk inom en radie av 40 km från Försvarens flygplatser. Bakgrunden är flygsäkerhetsskäl. JAS-planens radar riskerar att låsa på vindkraftverks rotorblad istället för framförvarande flygplan. Tidaholms kommun berörs i den norra delen av Karlsborgs flygplats, anmält som riks-

intresse för totalförsvaret. Det innebär att hela området nr 2 bör utgå ur planen p.g.a. av flygsäkerhetsskäl.

Samma områden för vindkraftsetableringar redovisas i utställningshandlingen som i samrådshandlingen. Inom områdena 2 och 3 kommer Försvarsmakten att ha synpunkter om vindkraftprojekt blir aktuella. I texten på sid 43 och 45 finns inget nämnt om att samråd måste hållas med Försvarsmakten i tidigt skede eftersom det finns konflikter med totalförsvarets intressen inom områdena. Texten bör kompletteras med detta.

Det finns ingen text och riksintresset för totalförsvaret i dokumentet. Ett förslag till text följer nedan.

”Riksintresset för totalförsvarets militära del

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

I Tidaholms kommun kan riksintresset framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 50 m inom tätort.”

Försvarsmaktens yttrande bifogas.

Länsstyrelsen anser att det finns anledning att kommunen ska komplettera handlingarna med ett stycke som berör det pågående rättsprövningen om landskapsbildsskyddsfrågan då den aktuella platsen har särskilt bra vindförhållanden ur energi synpunkt och vindkraftsetablering.

Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att ett genomförande av planen i sig inte kommer att medföra att gällande miljökvalitetsnormer överträds. Kommunen har däremot inte kommenterat att det nu finns MKN för vatten.

Länsstyrelsens anser dock att kommunen skall kommentera MKN för vatten i det tematiska tillägget till översiktsplanen och bedöma hur de kan följas.

Miljökvalitetsnormer för vatten, MKN

Vattendelegationerna i Sveriges fem vattendistrikt har beslutat om Miljökvalitetsnormer, Åtgärdsprogram samt Förvaltningsplan inför kommande förvaltningsperiod, 2009-2015. Besluten finns tillgängliga på respektive vattendistrikts hemsida och Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster i

Västra Götalands län har publicerats i länskungörelserna 14 FS 2009:533 och 14 FS 2010:92. Det är en kommunal och statlig skyldighet att iaktta normerna vid sin planering. Det innebär att planeringen enligt PBL ska göras på ett sådant sätt att möjligheterna att följa normen underlättas. I såväl översiktsplaner som detaljplaner och områdesbestämmelser ska det framgå hur normerna kan följas.

Uppgifter om statusklassning och MKN för vattenförekomster i länet kan även hämtas via Vattenkartan (<http://www.gis.lst.se/vattenkartan/>) och VISS (<http://www.viss.lst.se/>).

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som även berör andra kommuner kan samordnas på lämpligt sätt.

Samverkan över kommungräns i olika angelägenheter gynnar som regel en kommuns utveckling. Länsstyrelsen föreslår att kommunen fortsatt samverkar med grannkommun vad gäller vindkraftsetablering.

Hälsa och säkerhet

Planen bedöms inte medföra några sådana problem avseende människors hälsa eller säkerhet, att de i ett senare planeringsskede skulle ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 12 kap PBL.

Övrigt

I handlingarna bör det nämnas vad den ”nya lagstiftningen” säger om kravet på detaljplan.

I handlingarna finns det felaktiga sidhänvisningar, se exempelvis sidorna 22, 24 och 27.

Sidan 19: Djupasjön och Lammevadskärret saknas på kartan.

Sidan 30: Det finns anledning att ge en kort förklaring till hur skuggautomatik fungerar.

Det finns inga riktvärden för buller från vindkraftverk. Det finns rättspraxis som fastställt 40 dB(A).

Sidan 48, punkt 1 och sidan 49 punkt 7: Avstånd till vägar gäller allmänna vägar.

Allmänt

De synpunkter och krav som Länsstyrelsen tidigare framfört i ett samrådsyttrande daterat den 2010-02-15 har i stort beaktats respektive tillgodosetts. Andra statliga sektorsmyndigheter, som i samrådsskedet framfört synpunkter, har efter bearbetning av planförslaget beretts tillfälle till förnyade ställningstaganden. Nu inkomna yttranden från sådana myndigheter översänds till kommunen tillsammans med detta granskningsyttrande för kännedom.

Beredning, deltagande

Yttranden över planen har till Länsstyrelsen inkommit från Statens Geotekniska Institut, Energimyndigheten, Socialstyrelsen, Luftfartsverket, Skövde

kommun, Svenska Kraftnät, Försvarsmakten, Trafikverket samt Falköpings kommun. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Detta granskningsyttrande har beslutats av länsöverdirektör Göran Bengtsson efter föredragning av arkitekt Mehdi Vaziri. I den slutliga handläggningen har även företrädare för Miljöskyddsenheten, Naturvårdsenheten, kulturmiljövårdsenheten, Vattenvårdsenheten och enheten för skydd och säkerhet deltagit.

Granskningsyttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 12 kap PBL i ett senare planeringskede.

Göran Bengtsson

Mehdi Vaziri

Yttranden för kännedom från:

Statens Geotekniska Institut, daterat 2010-04-23, Energimyndigheten, daterat 2010-05-11, Socialstyrelsen, daterat 2010-05-24, Luftfartsverket, daterat 2010-05-31, Skövde kommun, daterat 2010-06-02, Svenska Kraftnät, daterat 2010-06-07, Försvarsmakten, daterat 2010-06-11, Falköpings kommun, daterat 2010-06-02 och Trafikverket, daterat 2010-06-16

Kopia till:

Boverket
Energimyndigheten
Försvarsmakten
Trafikverket
Socialstyrelsen
Luftfartsverket
Statens Geotekniska Institut
Svenska Kraftnät
Lantmäterimyndigheten

Skogsstyrelsen, Västra Götaland
P4, Skövde

Kommunstyrelsen i:
Skövde kommun
Falköpings kommun

Länsstyrelsen/
Enheten för skydd och säkerhet,
Per Larson
Kulturmiljöenheten, Lisa Ragnarsson
Miljöskyddsenheten,
Jörgen Hammarström
Naturvårdsenheten, Maria Thorell
Vattenvårdsenheten, Mats Johansson
Samhällsbyggnadsenheten enligt
expeditionslista